

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ» ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 1(9) қаңтар-наурыз 2017
ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
**электрондық ғылыми
журнал**

2017, № 1(9)

EDU.E-HISTORY.KZ
электронный научный журнал

2017, № 1(9)

EDU.E-HISTORY.KZ
electronic scientific journal

2017, № 1(9)

Құрылтайшы:

Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Басредактор

Қабылдинов Зиябек Ермұханұлы

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбай, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А. Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:

З. Төленова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,

Алматы қ.,

Шевченко көшесі, 28,

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,

«Edu.e-history.kz»

электрондық ғылыми журналының редакциясы

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Электрондық мекен-жай: <https://edu.e-history.kz/>

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.
Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге
түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:

РГП на ПХВ «Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова»
Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан

Главный редактор

Кабульдинов Зиябек Ермуханович

Редакционная коллегия:

Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусейтова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комеков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:

З. Толенова

Редактор:

Р. Кубеев

Адрес редакции:

050010, Республика Казахстан,
г. Алматы,
ул. Шевченко, 28.

Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова,
«Edu.e-history.kz»

Редакция электронного научного журнала

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Сайт журнала: <https://edu.e-history.kz/>

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации
Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство о регистрации:
№ 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год (в электронном формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо
обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:

RSE on REM "Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology"
of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of
Kazakhstan

Editor-in-chief:

Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich

Editorial board:

R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseyitova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA), A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:

Z. Tolenova

Editor:

R. Kobeev

Editorial address:

050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,
28 Shevchenko Str.
Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,
«Edu.e-history.kz»
Editorial electronic scientific journal
Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Journal website: <https://edu.e-history.kz/>

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and
Information of the Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, r
egistration certificate:

No. 14602-IIA dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic
format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the
journal.

FTAXP / MPHTI / IRSTI 03.20.

"MKZ" AS SOURCE ON HISTORY OF THE KAZAKH SOCIETY (THE END OF XIX– THE BEGINNING OF THE XX CENTURIES)**Tasylova N.¹, Saynova B.²**¹Al-Farabi Kazakh National University Candidate of Historical Sciences, Associate Professor²Master student

Abstract. This article analyzes the source called "Materials Kirghiz (Kazakhs) land use..." of the late XIX - early XX century. Topicality of the theme of investigation is that «Materials on Kyrgyz land using» introduces code of statistical materials which consists of 27 volumes, and it is invaluable source in investigation ethnical history of Kazakh people, peculiarities of Kazakh traditional economy.

Informativeness, concentrated in materials is unique. First of all by the scale of covering of all totality of important facts, events, occurrences in the field of history, ethnography studies, geography, toponymy, demography and etc. That's why nowadays great interest to source study aspect grew in learning given source. The choice of the theme of investigation is explained by its great scientific theoretical significance.

It discusses the methodology of research and analysis of the important source of Kazakh history "Materials of Kyrgyz land use ...", proposed methods of research and testing, classification and analysis in accordance with the science of sources and methods of application in specific historical studies.

Keywords: source, science of sources, analysis, method, statistics, ethnos, structure.

«ҚЫРҒЫЗДАРДЫҢ (ҚАЗАҚТАРДЫҢ) ЖЕР ПАЙДАЛАНУ МАТЕРИАЛДАРЫ...» - ҚАЗАҚ ҚОҒАМЫ ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ РЕТІНДЕ (XIX –XX ғғ. БАСЫ.)**Тасилова Н.¹, Сайынова Б.²**¹Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті тарих ғылымдарының кандидаты, доцент²Магистратура студенті

Аңдатпа. Бұл мақалада «Қырғыздардың (Қазақтардың) жер пайдалану материалдары...» Қазақстан тарихының маңызды дерек көзі ретінде қарастырылады.

Қырғыздардың (Қазақтардың) жер пайдалану материалдары...» статистикалық мәліметтерден жинақталған 27 томнан тұрады, ол қазақ халқының этникалық тарихын, дәстүрлі шаруашылығының ерекшеліктерін зерттеудің маңызды дерек көзі болып табылады. Деректерде жинақталған ақпараттар уникалды. Ең алдымен маңызды фактілердің, тарих, этнография, география, топонимика, демография және т.б. мәселелерге қатысты құнды мәліметтердің бір деректе шоғырлануы. Сондықтан да бүгінгі таңда бұл деректі деректанулық талдау мәселесіне деген қызығушылық артып отыр.

Онда қазақ тарихының маңызды дерек көзі болып табылатын «Қырғыздардың жер пайдалану материалдарын...» зерттеу мен талдау методикалары мен тәсілдері көрсетіліп, деректану ғылымының талаптарына сай зерттеу мен сынның өткізудің, сыныптау мен талдаудың әдістері мен оны нақты тарихи зерттеулерде пайдалану тәсілдері ұсынылған. Сонымен қатар статистикалық зерттеулерді ұйымдастырған, деректі құрастырған авторлар, олардың көзқарастары талданған.

Түйін сөздер: дерек, деректану, талдау, әдіс, статистика, этнос, құрылым.

«МКЗ» КАК ИСТОЧНИКА ПО ИСТОРИИ КАЗАХСКОГО ОБЩЕСТВА (XIX – НАЧАЛА XX ВВ.)

Тасилова Н.¹, Сайынова Б.²

¹Казахский национальный университет им. Аль-Фараби кандидат исторических наук, доцент

²Студент магистратуры

Аннотация. В настоящей статье рассматриваются «Материалы по киргизскому землепользованию...» как исторический источник по истории Казахстана конца XIX - нач. XX века. Документы, собранные в материалах уникальны по масштабу охвата всей совокупности важнейших фактов, событий, явлений в области истории, этнографии, географии, топонимики и демографии казахского народа. Они представляют собой свод статистических материалов, состоящий из 27-ми томов, который является бесценным источником в исследовании этнической истории казахского народа, особенности казахского традиционного хозяйства.

Это материалы исследований статистических и исследовательских экспедиций проведенных с целью колонизации территории Казахстана царской Россией в конце XIX в. – начале XX в. Несмотря на то что эти документы были источником для колониальной политики, они также являются ценным источником по структуре родо-племенного состава, хозяйственной, экономической, социальной истории и других аспектов жизни казахов того периода.

Ключевые слова: источник, источниковедение, анализ, метод, статистика, этнос, структура.

Source study is one of significant branches of historical science which demands special theoretical and methodological preparation. In the modern world the set of important reliable sources which supplement with the new contents national history are introduced into scientific circulation. One of such rich and interesting sources containing documentary materials on all aspects of history of Kazakhs of the end of XIX – the beginnings of the XX centuries are "Materials on the Kyrgyz (Kazakh) land use..." ("MKZ") which are still not studied from a position of a national source study and didn't receive a due assessment of experts.

"Materials on the Kyrgyz (Kazakh) land use..." as a written source give valuable information on economic and social situation of the Kazakh ethnos, a geographical arrangement and structure of rodo-breeding structure of Kazakhs at the turn of the century. This source is by origin unique therefore it should be noted that in modern science it is extremely necessary to carry out the source study analysis of data of "MKZ".

According to the main requirements of a source study, it is necessary to define importance of a historical source that will give the chance to the researcher to work with material and to take from it valuable historical data. Determination of historical uniqueness and feature of a source, helps in the analysis and use of the methods corresponding to this type of documents.

To XIX of an century in the territory of Kazakhstan the large and large-scale research works organized by statistical parties and research expeditions weren't carried out. In "MKZ" the materials collected by workers of data of groups are published.

"Materials on the Kyrgyz (Kazakh) land use..." consist of 27 volumes which cover 1898-1915. 13 volumes make materials of expedition of F. Shcherbin, on 7 volumes are the documents collected by P. Skryplev and P. Hovorostansky's expedition. Researches were conducted in the territory of Akmolinsky, Semipalatinsk, Turgaysky and Syr-Daryinsky areas of Kazakhstan, also Fergana area, the present territory of the Republic of Uzbekistan. The published materials differ from each other in a chronological framework and across the territories captured by researches. For example, expedition under the

leadership of F. Shcherbin worked from 1898 to 1903 and investigated Akmolinskaya, Semipalatinsk and Turgaysky areas.

Statistical researches of P. Skryplev covered the period since 1906-1913 in Syr-Darya area, P. Hvorostansky from 1904 to 1912 carried out work in Turgaysky and Ural areas. Feature of all these researches is the edition in 1898-1915 collected by them rich material, in "MKZ" a distinctive feature it is possible to call collecting materials method of the organizations of special expeditions, at the moment there are no certain methods of the analysis of similar sources.

In the history of the Kazakh ethnos the end of XIX – the beginning of the XX centuries are the period rather difficult and it is full the events which influenced activity of Kazakhs. Effective measures of the Russian Empire on colonizations of the Kazakh lands, expansion of policy of russification created threat for future Kazakh people. The edition, during these difficult periods of history, a volume complex of sources as "Materials on the Kyrgyz (Kazakh) land use...", in which valuable information on economic and social situation, geography and the nature, rodo-breeding structure and economy of the Kazakh ethnos was concentrated, became the big phenomenon for the public.

In the history of the Kazakh ethnos the end of XIX – the beginning of the XX centuries are the period rather difficult and it is full the events which influenced activity of Kazakhs. Effective measures of the Russian Empire on colonizations of the Kazakh lands, expansion of policy of russification created threat for future Kazakh people. The edition, during these difficult periods of history, a volume complex of sources as "Materials on the Kyrgyz (Kazakh) land use...", in which valuable information on economic and social situation, geography and the nature, rodo-breeding structure and economy of the Kazakh ethnos was concentrated, became the big phenomenon for the public [1]. Also it should be noted that "MKZ" according to the contents, is a special type of a source as, her founder is the group of researchers and educated people. Fruitfully statistical and research expeditions which part were, agronomists, supernumeraries, registrars and others, having the corresponding education worked. When collecting materials they used a special technique, then analyzed and systematized them, after careful processing of documents published as the book. Researches were comprehensively conducted according to the decision of the government of the Russian Empire and pursued a definite purpose. The importance of this research was noted by the head of expedition F. Shcherbin: "The most important results received by expedition were expressed first of all that expedition strongly established forms of the Kyrgyz land use. Before works of expedition neither in Steppe Situation, nor in practice of local establishments there were no instructions on existence at the Kyrgyz of a land community, with corresponding to it the areas of the actual land use on live boundary natural boundaries. Before expedition works also there were no materials in this subject.

In the materials of a source devoted to the Kokchetav district there is chapter 3 of "Feature of collected materials" where F. Shcherbin on the basis of only one ethnos, comparing information of this source to others, proves that came to a result that "the number of the Kyrgyz farms, structure of the population on floors, even on age signs didn't excite any doubts in correctness and accuracy of these materials neither when collecting, nor when developing them. Comparison of data of expedition on the population with data on other sources indicates advantages of the first before the second" [2].

For example, the number of the Kazakh population as 64589 people is specified in F. Shcherbin's report (1906) to the emperor. But according to census of expedition in 1906 the number of the population was 12,1% more and made 72398 [3], i.e. the expert proves reliability of data, by the comparative analysis. It shows high quality and reliability of materials of expedition.

Contemporary records testify that the expert on the business F. Shcherbin for operating time of expedition collected educated shots. Its offer on participation in research of the Kazakh lands was accepted: candidate of agricultural sciences, supernumerary V.A. Dobrovolsky, agronomist of 1 category G. I. Baskin, candidate of commercial sciences, agronomist N. F. Dmitriyev, Pskov supernumerary

P.E. Kondratyev, supernumerary-appraiser I.D. Tripolsky and others [4].

As a part of expedition was many representatives of the Kazakh nationality working as translators and registrars that shows participation of educated Kazakhs as a part of expedition and proves objectivity of this research. About this fact also the researcher T. Volkova writes: "Apparently from the above-mentioned list, the local Kazakh intellectuals which representatives worked in expedition by registrars and translators were involved in drawing up budgets. That circumstance that it were, on the one hand, people with sufficient education level, and with another experts on the Kazakh language and life, qualities of poll" promoted [5]. It is important to note especially that from representatives of the Kazakh intellectuals in researches I participated лесовед, the economist and the supernumerary A. Bukeykhanov, the different parties of his activity in expedition F. Shcherbina scientists of Kazakhstan M. Koygeldiyev, T. Volkova, M. Bazarbayev, S. Akkulyula, M. Amrin, L. Serekbayev, considered. Meyrmanova, I. Zhiyenalin.

Participating in researches from 1896 to 1903, Alikhan Bukeykhanov saw and understood the true purposes of the imperial power concerning the Kazakh steppe, having prepared a number of strategic actions for the next period for studying of the Kazakh lands. Western Siberia and the Kazakh steppe turned into the region of a dislocation of peasants immigrants from internal Russian provinces. So the mother country tried to solve the social conflict because of the land questions. Working as a part of expedition it became, on the one hand the eyewitness of a colonial policy of the Russian Empire. On the other hand, I had an opportunity for research of economic and social situation of the Kazakh people and adoption of concrete plans of action for the solution of their problems.

The organization of large-scale and legal conducting the resettlement movement therefore, participants of expedition tried to define the property rights of Kazakhs to the earth and norms of their use was one of the purposes of the government of Russia. From this point of view, entry into structure of experts of Alikhan Bukeykhanov, the expedition for the first time organized in the Kazakh steppe, was useful to definition of the scientific view characterized as liberal by it.

A. Bukeykhanov conducted research works in Omsk, Pavlodar, Karkaralinsk and Semipalatinsk districts, about its activity there are data in 2, 4, 6 and 10 volumes "MKZ". He made examination and described in a source of the volost of Kyzyltau and Altybay of the Pavlodar district, the table of childbirth of the district and defined since what period the Kazakh population began to be settled in this region, thus having carefully studied monuments of folklore of the XVII-XIX centuries, made a contribution to recovery of true history of Kazakhs of steppe areas.

As the famous scientist, speaking about importance of materials of expedition on settlement of the land question, nevertheless I expressed disagreement with results of researches. The matter is that parallel development of nomadic cattle breeding and agriculture was the purpose of tsarism, however, A. Bukeykhanov was the supporter of gradual and voluntary transition of the Kazakhs to a settled way of life who didn't have skills for life in new conditions, it was against crisis of traditional economy, policy of russification and attempt of destruction of sacred values of the Kazakh ethnos. It was dissatisfied with policy of the imperial power which organized repeated researches after completion of work of expedition of F. Shcherbin. In the Kazakh newspaper there is his opinion: "Criticizing, having several times reduced the former left lands to Kazakhs Shcherbin's norm, let out new norms for nomadic Kazakhs" [6].

Many supernumeraries highly appreciated A. Bukeykhanov's activity in F. Shcherbin's expedition. Especially the famous supernumerary A.A. Kauffman noted his merits in research of edge, also there are archival materials testifying that A. Bukeykhanov after completion of expedition in 1903, remained in the position 2 more months. In the document of January 5, 1905 which is the missive of Department of the State property it is told about completion of work of research expedition in steppe areas since January 1, 1904, also in the letter there are data that members of research expedition A. Bukeykhanov and P. Vasilyev, on a special task remain in former positions before indefinite time: "... The department believes

correctly to leave the on the work on former condition, i.e. for former to a remuneration_a, for two months, i.e. till March 1st, 1904" [7]. Was decided to charge to these researchers collecting not completely published "MKZ".

A. Bukeykhanov along with it investigated structure of rodoplemenny society of Kazakhs, wrote a family tree, made the deep and objective conclusions and designated settlements of the Kazakh childbirth on the card. These data were systematized and published in "MKZ" therefore there is basis to say that these sources valuable and very important for research of rodo-breeding structure of the Kazakh society.

In a domestic historiography many researchers note that F. Shcherbin's expedition where A. Bukeykhanov participated didn't do any harm at a counting of allotments for traditional Kazakh nomadic and semi-nomadic economy.

Other Kazakhs participated in expedition: Zh. Satybaldyula, E. Itbayula, M. Shombalula, S. Tilekeev, etc. In the 60-90th years of XIX century of an eyelid in formation of outlook of the Kazakh researchers the ideology of populism had a great influence, they seized methods and which views, however, among them there were ideological contradictions. Some of them adhered to a position of a ruling class, respecting the past. Generally, the Kazakh public consciousness began to depart from patriarchal remnants. Materials of expedition were used for expropriation of "excessive" lands of Kazakhs by the Russian government. These materials about a condition of economy of Kazakhs of the end of XIX - the beginnings of the XX centuries are unique. Members of expedition came to opinion that land norms exceed and there is no need for the big territory кочевьям Kazakhs as in some places they pass to subsidence and agriculture, but in the subsequent researches after F. Shcherbin, land norms for Kazakhs were still reduced, in this case A. Bukeykhanov supported norms of the earth for Kazakhs. Work of expedition under the leadership of F. Shcherbin is allocated to that the colonial policy of the Russian tsarism was for the first time evidence-based and the history of the Kazakh ethnos is comprehensively investigated.

Summarizing the aforesaid, it is possible to approve that "Materials on the Kyrgyz (Kazakh) land use..." are valuable, having the feature a historical source on studying of history of traditional Kazakh society of the end XIX – the beginning of the XX centuries.

REFERENCES

1. Materialyi po kirgizskomu zemlepolzovaniyu, sobrannyye i razrabotannyye ekspeditsiy po issledovaniyu stepnyih oblastey. Pod. red. F. Scherbina. Akmolinskaya oblast. Kokchetavskiy uезд. – T. I. – Voronezh, 1898. – m– f. – S. 3.
2. Materialyi po kirgizskomu zemlepolzovaniyu, sobrannyye i razrabotannyye ekspeditsiy po issledovaniyu stepnyih oblastey. Pod. red. F. Scherbina. Akmolinskaya oblast. Kokchetavskiy uезд. – T. I. – Voronezh, 1898. – m– f. – S. 24-25.
3. Scherbina F. Kirgizskaya narodnost v mestah krestyanskih pereseleniy. - SPb., 1905. – m– f. – S. 5.
4. Alferova Yu.A. F.A. Scherbina v obschestvenno-politicheskoy zhizni Rossii: 60-e godyi XIX–nachalo XX vv. diss. ... kand. istor. nauk. – M., 2003. – S. 198.
5. Volkova T.P. K izucheniyu i ispolzovaniyu dannyih dorevolutsionnoy byudzhethoy statistiki kazahskih hozyaystv // Voprosy istoriografii i istochnikovedeniya Kazahstana. (Dorevolutsionnyiy period). – Alma-Ata: Nauka, 1988. – S. 171–197.
6. Bykejhan A. Zhauap hat (Қазақ. – 1913. – № 24) // «Қазақ» gazeti. – Almaty., 1998. – 560 b.
7. Zhienalina I. A. Bokejhanny қазақ zherin otarlauga kozkarasy // Al- Farabi atyn-dagy KazYU Habarshysy. - Tarih serijasy. – 2006. – № 2 (41). 29– 34 bb.

МАЗМҰНЫ

Айсаева Н.Б. МИНДІК ҚЫТАЙ ЖӘНЕ ОРТАЛЫҚ АЗИЯ МЕМЛЕКЕТТЕРІНІҢ ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРЫ.....	8
Айсаева Н.Б. ГУМАНИТАРЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ САЛАСЫНДАҒЫ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ДИАЛОГТЫҢ РӨЛІ МЕН ОРНЫ.....	15
Арапов Ж.М. ҚАЗАҚ ЭТНОСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНДАҒЫ ЖАЛАЙЫР ТАЙПАСЫНЫҢ ОРНЫ.....	19
Атығаев Н.Ә. ШЕТЕЛДІК БИЛЕУШІЛЕР САРАЙЛАРЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ӘЙЕЛДЕРІ (XV–XVII ғғ.).....	25
Аубакирова Ж.С. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ҮРДІСТЕРІ: ТҮУ МЕН ӨЛІМНІҢ ӨНІРЛІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	38
Ахметжанова А.Т., Сарыбаев М.С. ҚАЗАҚСТАН ТӘУЕЛСІЗДІГІ КЕЗЕҢІНДЕ АХМЕТ БАЙТҮРСЫНОВ ПЕН ОНЫҢ ПІКІРЛЕСТЕРІНІҢ МҰРАСЫН ЗЕРТТЕУ.....	46
Әбжанов Х. ДЕМОКРАТИЯ ЖӘНЕ «МӘНГІЛІК ЕЛДІҢ» КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ МҰРАТЫ.....	54
Байдалы Р.Ж., Бекмағамбетова М.Ж. АЙДАРХАН ТҮРЛЫБАЕВ - АЛАШ ҚОЗҒАЛЫСЫНЫҢ САЯСИ КӨШБАСШЫСЫ.....	58
Бегалиева А.К., Амирханов М.Б., Ахметжанов Д.Г. КЕҢЕС ОДАҒЫНЫҢ XX ғ. 20-ШЫ ЖЫЛДАРЫНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТЫ.....	67
Боташ С. XVII-XVIII ҒАСЫРЛАРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙДІҢ САУДА БАЙЛАНЫСТАРЫНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	72
Еркенова Ә.Қ. ҚАЗАҚСТАНДА МҰРАҒАТ ІСІН БАСҚАРУ.....	81
Ибрагимова М.Н., Тастемирова Г.А. АБД АР-РАЗЗАК САМАРКАНДИДІҢ «МАТЛА ' АС-СА ' ДАЙН ВА МАДЖМА 'АЛ-БАХРАЙНЫ» ШЫҒАРМАСЫ – ОРТАҒАСЫРЛЫҚ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ.....	87
Исаев М.С. ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ ІЛІМІ НЕГІЗІНДЕ КӨНЕ ТҮРКІЛІК ДҮНИЕТАНЫМДАҒЫ «БИЛІКТІҢ КИЕЛІЛІГІ» ҰҒЫМЫНЫҢ ИСЛАМДЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРМЕН ОРНЫҒУЫ.....	93
Искакова Ғ.З., Байдаулетова М.Д., Өскенбай М. ТҮРКІ ҚАҒАНАТТАРЫНЫҢ ЭТНО-ТАРИХИ ГЕОГРАФИЯСЫ (VI ҒАСЫРДЫҢ ОРТАСЫ – X ҒАСЫР) БОЙЫНША НЕГІЗГІ ДЕРЕКТЕР.....	98
Керімбаев Е.Ә. ҚЫТАЙДЫҢ ӘЛЕМГЕ МӘДЕНИ ЫҚПАЛДАСТЫҚ САЯСАТЫ.....	105
Қозғамбаева Г.Б. ҰЛЫ ГЕОЛОГ, ҒАЛЫМ – ҚАНЫШ ИМАНТАЙҰЛЫ СӘТБАЕВ.....	111
Қозғамбаева Г.Б. ҚАЗАҚТАН ШЫҚҚАН ТҰҢҒЫШ ЕЛШІ - Н.ТӨРЕҚҰЛОВТЫҢ ҚОҒАМДЫҚ ҚЫЗМЕТІ МЕН ӨМІРІ.....	116
Қозғамбаева Г.Б. ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙДІҢ МӘДЕНИЕТ, ҒЫЛЫМ МЕН БІЛІМ САЛАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫСТАРЫ.....	122
Қозыбақова Ф.А. ҚАЗАҚСТАНДА АСТЫҚ ДАЙЫНДАУ НАУҚАНЫ: ҚАЗАҚ ШАРУАЛАРЫН ҚУҒЫНДАУ.....	128

Мадиев Д.А.	
ҚХР-ДЫҢ СОЛТҮСТІК-БАТЫС ШЕКАРА Өңірінің Географиялық, Этникалық және Әлеуметтік Ерекшеліктеріне Талдау.....	136
Майданали З.	
ЗАМАНАУИ ТАРИХ ҒЫЛЫМЫНДАҒЫ «КӨШПЕЛІ ИМПЕРИЯ» ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ.....	143
Мейрманова Г.А., Сериков М.С.	
ОРБҰЛАҚ ШАЙҚАСЫНЫҢ ТАРИХЫ МЕН ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ ЖАҢА КӨЗҚАРАС.....	148
Мұқаметханұлы Н., Қауымбек Қ.	
ҚР МЕН ҚХР АРАСЫНДАҒЫ МӘДЕНИ ҚАРЫМ - ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ДАМУЫ.....	154
Мұқаметханұлы Н., Ербосынов Т.А.	
ШҰЫ-НЫҢ БОЛАШАҚ КӨПЖАҚТЫ ДИПЛОМАТИЯСЫНЫҢ КЕЛЕШЕГІ.....	162
Несіпбаева Ж.Ж.	
ҚАЗАҚСТАННЫҢ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ДАМУЫ ЖӘНЕ ЖАСТАР: ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....	169
Нургазаева А.Б.	
ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДАҒЫ ТӘРБИЕ ЖҰМЫСЫНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.....	175
Рвайдарова Г.О.	
1928-1929 ЖЫЛДАРДАҒЫ ІРІ ҚАЗАҚ БАЙЛАРЫН ТӨРКІЛЕУ МӘСЕЛЕСІНЕ ЖАҢА КӨЗҚАРАС....	179
Садыкова А.М.	
РЕСЕЙ КОММУНИСТІК (БОЛЬШЕВИКТІК) ПАРТИЯСЫНЫҢ ОРТАЛЫҚ КОМИТЕТІ ҚАРАМАҒЫНДАҒЫ ДІНМЕН КҮРЕС ЖӨНІНДЕГІ КОМИССИЯСЫ ЖӘНЕ МҰСЫЛМАН МӘСЕЛЕСІ.....	185
Сандықбаева Ө.Д., Мұсағұлова А.Б.	
ИДЕОЛОГИЯЛЫҚ ЦЕНЗУРАНЫҢ 1950-60 ЖЖ. ҒЫЛЫМ МЕН МӘДЕНИЕТКЕ, ӘДЕБИЕТКЕ ТИГІЗГЕН ӘСЕРІ.....	190
Сандықбаева Ө.Д., Мұсағұлова А.Б.	
ЖАСТАР САЯСАТЫ ҰҒЫМЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ РУХАНИ ФАКТОРЛАРЫ.....	202
Сериккалиева А.Е., Амирбек А.А.	
ҚЫТАЙДЫҢ ШАНХАЙ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ ҰЙЫМЫН КЕҢЕЙТУ ТУРАЛЫ КӨЗҚАРАСЫ.....	211
Тасилова Н., Сайынова Б.	
«ҚЫРҒЫЗДАРДЫҢ (ҚАЗАҚТАРДЫҢ) ЖЕР ПАЙДАЛАНУ МАТЕРИАЛДАРЫ...» - ҚАЗАҚ ҚОҒАМЫ ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ РЕТІНДЕ (XIX – XX ғғ. БАСЫ.).....	216
Уалтаева А.С.	
ТМД МЕМЛЕКЕТТЕРІНДЕГІ ҚАЗАҚ ДИАСПОРАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ НЕГІЗДЕР.....	221
Уалтаева А.С.	
ҚАЗАҚТАРДЫҢ ҮШІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ҚҰРЫЛТАЙЫ.....	227
Уалтаева А.С.	
ҚАЗАҚТАРДЫҢ БІРІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ҚҰРЫЛТАЙЫ: ТАРИХЫ МЕН ЖАЛҒАСУЫ.....	232

СОДЕРЖАНИЕ

Айсаева Н.Б. ДИПЛОМАТИЧЕСКИЕ СВЯЗИ МИНСКОГО КИТАЯ С ГОСУДАРСТВАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	8
Айсаева Н.Б. РОЛЬ И МЕСТО МЕЖКУЛЬТУРНОГО ДИАЛОГА В СФЕРЕ ГУМАНИТАРНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА.....	15
Арапов Ж.М. МЕСТО ПЛЕМЕНИ ЖАЛАИР В ФОРМИРОВАНИИ КАЗАХСКОГО ЭТНОСА.....	19
Атыгаев Н.А. КАЗАХСКИЕ ЖЕНЩИНЫ ПРИ ДВОРАХ ИНОСТРАННЫХ ПРАВИТЕЛЕЙ (XV–XVII ВВ.).....	25
Аубакирова Ж.С. ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ КАЗАХСТАНА: РЕГИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РОЖДАЕМОСТИ И СМЕРТНОСТИ.....	38
Ахметжанова А.Т., Сарыбаев М.С. ИЗУЧЕНИЕ НАСЛЕДИЯ АХМЕТА БАЙТУРСЫНОВА И ЕГО ЕДИНОМЫШЛЕННИКОВ В ПЕРИОД НЕЗАВИСИМОСТИ КАЗАХСТАНА.....	46
Абжанов Х. ДЕМОКРАТИЯ И КОНСТИТУЦИОННАЯ ЦЕЛЬ «МӘНГІЛІК ЕЛ».....	54
Байдалы Р.Ж., Бекмагамбетова М.Ж. АЙДАРХАН ТУРЛЫБАЕВ – ПОЛИТИЧЕСКИЙ ЛИДЕР АЛАШСКОГО ДВИЖЕНИЯ.....	58
Бегалиева А.К., Амирханов М.Б., Ахметжанов Д.Г. СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА СССР В 20-Х ГОДАХ XX ВЕКА.....	67
Боташ С. ПРОБЛЕМЫ ТОРГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ КАЗАХСТАНОМ И РОССИЕЙ В XVII-XVIII ВВ.....	72
Еркенова А.К. УПРАВЛЕНИЕ АРХИВНЫМ ДЕЛОМ В КАЗАХСТАНЕ.....	81
Ибрагимов М.Н., Тастемирова Г.А. СОЧИНЕНИЕ АБД АР-РАЗЗАК САМАРКАНДИ «МАТЛА ' АС-СА ' ДАЙН ВА МАДЖМА 'АЛ-БАХРАЙН».....	87
Исаев М.С. ЗАКРЕПЛЕНИЕ ПОНЯТИЯ «СВЯТОСТЬ ВЛАСТИ» В ДРЕВНЕТЮРКСКОМ МИРОВОЗЗРЕНИИ ИСЛАМСКИМИ ЦЕННОСТЯМИ НА ОСНОВЕ УЧЕНИЯ ХОДЖИ АХМЕДА ЯСАВИ.....	93
Искакова Г.З., Байдаулетова М.Д., Ускенбай М. ОСНОВНЫЕ ДАННЫЕ ПО ЭТНОИСТОРИЧЕСКОЙ ГЕОГРАФИИ ТЮРКСКИХ КАГАНАТОВ (СЕРЕДИНА VI - X ВВ.).....	98
Керимбаев Е.А. ПОЛИТИКА КИТАЯ ПО ИНТЕГРИРОВАНИЮ В МИРОВОЕ КУЛЬТУРНОЕ ПРОСТРАНСТВО.....	105
Козгамбаева Г.Б. ВЫДАЮЩИЙСЯ ГЕОЛОГ И УЧЕНЫЙ КАНЫШ ИМАНТАЙУЛЫ САТБАЕВ.....	111
Козгамбаева Г.Б. ОБЩЕСТВЕННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ЖИЗНЬ ПЕРВОГО КАЗАХСТАНСКОГО ПОСЛА - Н. ТОРЕКУЛОВА.....	116
Козгамбаева Г.Б. КАЗАХСТАНСКО-РОССИЙСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В СФЕРЕ КУЛЬТУРЫ.....	122
Козыбакова Ф.А. КАМПАНИЯ ПО ЗАГОТОВКЕ КОРМОВ В КАЗАХСТАНЕ: РЕПРЕССИЯ КАЗАХСКИХ КРЕСТЬЯН.....	128

Мадиев Д.А. АНАЛИЗ ГЕОГРАФИЧЕСКИХ, ЭТНИЧЕСКИХ И СОЦИАЛЬНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ СЕВЕРО-ЗАПАДНОГО ПРИГРАНИЧНОГО РАЙОНА КНР.....	136
Майданали З. КОНЦЕПТ «КОЧЕВАЯ ИМПЕРИЯ» В СОВРЕМЕННОЙ ИСТОРИИ.....	143
Мейрманова Г.А., Сериков М.С. ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОЕ ЗНАЧЕНИЕ ОРБУЛАКСКОЙ БИТВЫ.....	148
Мукаметхакнулы Н., Кауымбек К. РАЗВИТИЕ КУЛЬТУРНЫХ ВЗАИМОТНОШЕНИИ РК И КНР.....	154
Мукаметхакнулы Н., Ербосынов Т.А. ПЕРСПЕКТИВЫ БУДУЩЕЙ МНОГОСТОРОННЕЙ ДИПЛОМАТИИ ШОС.....	162
Несипбаева Ж.Ж. СТРАТЕГИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ КАЗАХСТАНА И МОЛОДЕЖЬ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ОБРАЗОВАНИЯ.....	169
Нургазаева А.Б. ЗНАЧЕНИЕ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ.....	175
Рвайдарова Г.О. СОВРЕМЕННЫЕ ВЗГЛЯДЫ НА ПРОБЛЕМЫ КОНФИСКАЦИИ ИМУЩЕСТВА КРУПНЫХ БАЕВ В 1928-1929 ГОДАХ.....	179
Садыкова А.М. КОМИССИЯ ПО БОРЬБЕ С РЕЛИГИЕЙ ПРИ ЦК КОММУНИСТИЧЕСКОЙ (БОЛЬШЕВИСТСКОЙ) ПАРТИИ РОССИИ И МУСУЛЬМАНСКИЙ ВОПРОС.....	185
Сандыкбаева У.Д., Мусагулова А.Б. ВЛИЯНИЕ ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ ЦЕНЗУРЫ 50-60-х гг. НА НАУКУ, КУЛЬТУРУ И ЛИТЕРАТУРУ.....	190
Сандыкбаева У.Д., Мусагулова А.Б. СТАНОВЛЕНИЕ ПОНЯТИЙ И ДУХОВНОГО ФАКТОРА ПОЛИТИКИ МОЛОДЕЖИ.....	202
Сериккалиева А.Е., Амирбек А.А. КИТАЙСКОЕ ВИДЕНИЕ РАСШИРЕНИЯ ШАНХАЙСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ СОТРУДНИЧЕСТВА...211	211
Тасилова Н., Сайынова Б. «МКЗ» КАК ИСТОЧНИКА ПО ИСТОРИИ КАЗАХСКОГО ОБЩЕСТВА (XIX – НАЧАЛА XX ВВ.).....	216
Уалтаева А.С. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ КАЗАХСКОЙ ДИАСПОРЫ В СТРАНАХ СНГ.....	221
Уалтаева А.С. ТРЕТИЙ ВСЕМИРНЫЙ КУРУЛТАЙ КАЗАХОВ.....	227
Уалтаева А.С. ПЕРВЫЙ ВСЕМИРНЫЙ КУРУЛТАЙ КАЗАХОВ: ИСТОРИЯ И ПРОДОЛЖЕНИЕ.....	232

CONTENTS

Aisayeva N.B. DIPLOMATIC RELATIONS OF MING CHINA WITH CENTRAL ASIAN STATES.....	8
Aisayeva N.B. THE ROLE AND PLACE OF INTERCULTURAL DIALOGUE IN THE FIELD OF HUMANITARIAN COOPERATION.....	15
Arapov Zh.M. PLACE OF THE ZHALAIR TRIBE IN THE FORMATION OF THE KAZAKH ETHNOS.....	19
Atygayev N.A. KAZAKH WOMEN AT THE COURTS OF FOREIGN RULERS (XV-XVII CENTURY).....	25
Aubakirova Zh.S. DEMOGRAPHIC TRENDS IN KAZAKHSTAN: REGIONAL PECULIARITIES OF FERTILITY AND MORTALITY.....	38
Ahmetzhanova A.T., Sarybayev M.S. THE STUDY OF HERITAGE AHMET BAITURSYNOV AND HIS ADHERENTS IN THE PERIOD OF INDEPENDENCE OF KAZAKHSTAN.....	46
Abzhanov Kh. DEMOCRACY AND THE CONSTITUTIONAL PURPOSE OF THE 'MANGILIK EL'.....	54
Baidaly R.Zh., Bekmagambetova M.Zh. AIDARKHAN TURLYBAYEV IS A POLITICAL LEADER OF THE ALASH MOVEMENT.....	58
Begalieva A.K., Amirkhanov M.B., Akhmetzhanov D.G. SOCIO-ECONOMIC POLICY OF THE USSR IN THE 20S OF THE TWENTIETH CENTURY.....	67
Botash S. THE PROBLEMS OF TRADE RELATIONS BETWEEN KAZAKHSTAN AND RUSSIA IN THE XVII-XVIII CENTURIES.....	72
Erkenova A.K. MANAGEMENT OF ARCHIVAL BUSINESS IN KAZAKHSTAN.....	81
Ibragimova M.N., Tastemirova G.A. THE COMPOSITION ABD AR-RAZZAK SAMARKANDI "MATLA 'EXPERT-SA' DINE BA MAJMA 'IS SCARLET-BAKHRAYN".....	87
Isaev M.S. ESTABLISHMENT OF THE CONCEPT OF "HOLINESS OF POWER" IN THE ANCIENT TURKIC WORLDVIEW WITH ISLAMIC VALUES BASED ON THE TEACHINGS OF KHOJA AHMED YASAWI.....	93
Iskakova G.Z., Bidauletova M.D., Uskenbay M. BASIC DATA ON THE ETHNO-HISTORICAL GEOGRAPHY OF THE TURKIC KAGANATES (MID VI-X CENTURIES).....	98
Kerimbev Y.A. CHINA'S POLICY OF INTEGRATION INTO THE GLOBAL CULTURAL SPACE.....	105
Kozgambaeva G.B. OUSTANDING GEOLOG VERSUS SCIENTIST KANYSH IMANTAIEVICH SATBAYEV.....	111
Kozgambaeva G.B. PUBLIC ACTIVITY AND LIFE OF THE FIRST KAZAKH AMBASSADOR - N. TUREKULOV.....	116
Kozgambaeva G.B. KAZAKHSTAN-RUSSIAN COLLABORATION IN THE FIELD OF CULTURE.....	122
Kozybakova F.A. CAMPAIGN ON THE PURVEYANCE OF FORAGE IN KAZAKHSTAN: REPRESSION OF KAZAKH PEASANTS.....	128

Madiev D.A. ANALYSIS OF GEOGRAPHICAL, ETHNIC AND SOCIAL FEATURES OF NORTH-WEST BORDER REGION OF CHINA.....	136
Maydanali Z. THE CONCEPT OF "NOMADIC EMPIRE" IN MODERN HISTORY.....	143
Meirmanova G.A., Serikov M.S. HISTORY AND MODERN SIGNIFICANCE OF THE BATTLE OF ORBULAK.....	148
Mukamethanuly N., Kaumbek K. THE DEVELOPMENT OF CULTURAL RELATIONSHIP BETWEEN KAZAKHSTAN AND PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA.....	154
Mukamethanuly N., Yerbossinov T.A. PROSPECTS OF NEW MULTILITERAL DIPLOMACY OF THE SCO.....	162
Nesipbaeva Zh.Zh. STRATEGIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN AND YOUNG PEOPLE : MODERN TENDENCIES AND PROSPECTS OF EDUCATION.....	169
Nurtazaeva A.B. THE VALUE OF EDUCATIONAL WORK IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	175
Rvaydarova G.O. THE NEW VIEW PROBLEMS OF PROPEVTY CONFISCATION OF BAYS IN 1928-1929 YEARS.....	179
Sadykova A.M. COMMISSION ON THE FIGHT AGAINST RELIGION AND THE MUSLIM QUESTION UNDER THE CENTRAL COMMITTEE OF THE COMMUNIST (BOLSHEVIK) PARTY OF RUSSIA.....	185
Sandykbaeva U.D., Mussagulova A.B. THE INFLUENCE OF IDEOLOGICAL CENSORSHIP OF 50-60IES ON SCIENCE, CULTURE AND LITERATURE.....	190
Sandykbaeva U.D., Mussagulova A.B. FORMATION OF CONCEPTS AND SPIRITUAL FACTOR OF THE YOUTH POLICY.....	202
Serikkaliyeva A.E., Aidarbek A.A. CHINESE VIEW ON THE EXPANSION OF THE SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION.....	211
Tasylova N., Saynova B. "MKZ" AS SOURCE ON HISTORY OF THE KAZAKH SOCIETY (THE END OF XIX– THE BEGINNING OF THE XX CENTURIES).....	216
Ualtayeva A.S. FEATURES OF THE KAZAKH DIASPORA FORMATION IN THE CIS COUNTRIES.....	221
Ualtayeva A.S. THE THIRD WORLD KURULTAI OF KAZAKHS.....	227
Ualtayeva A.S. THE FIRST WORLD KURULTAI OF KAZAKHS: HISTORY AND CONTINUATION.....	232

EDU.E-HISTORY.KZ

электрондық ғылыми журналы
2017. 1(9)

Бас редактор: Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген: Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 15.03.2017.

Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 26,6.

Құрылтайшысы және баспагері:

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:

050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй

ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Тел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.

Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТжЭИ басылған:

050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй